

PISA Bağlamında Finlandiya Eğitim Sistemi ve Öğretmen Eğitimi

Kitap ve Yazarı: Yazarlar ve Kitap: Ayşen Bakioğlu ve Ali Yıldız (2015). PISA Bağlamında Finlandiya Eğitim Sistemi ve Öğretmen Eğitimi (1. Baskı). ss. 248, Vize Yayıncılık, Ankara. ISBN: 978-605-4551-90-3

Prof. Dr. Ayşen (Bayraktar) Bakioğlu: Lisans öğrenimini, A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi, Eğitim Yönetimi ve Denetimi bölümünde 1982 yılında, yüksek lisans öğrenimini, 1985 yılında aynı bölümde tamamlayarak, sınavla M.Ü Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümüne araştırma görevlisi olarak atanmıştır. 1986 yılında İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Personel Yönetimi ve Endüstri İlişkileri Bölümünde Doktora öğrenimine başlamış, 1988'de Nottingham Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Eğitim Liderliği Bölümünde Doktora yapmak üzere görevlendirilmiştir. İstanbul Üniversitesi'ndeki Doktorasını 1991 ve Nottingham Üniversitesi'ndeki Doktorasını 1993 yılında tamamlamıştır. 1994 yılında Yardımcı Doçentlik kadrosuna atanmıştır. 1997 yılında Doçent, 2003 yılında Profesör unvanını almıştır. Yöneticilerin profesyonel gelişmeleri konusunda dünyadaki bilgi üretimine katkıda bulunmuştur. Eğitimcilerin profesyonel gelişimi konusuna ülke ve uluslararası düzeyde, ampirik araştırmalar vasıtasıyla katkıda bulunmaya çalışmaktadır. Çağdaş Sınıf Yönetimi, Akreditasyon Eğitimde Kalite, Araştırmada Kalite, Yükseköğretimde kalite çalışmaları, Karakter Eğitimi, Eğitimde Mentorluk, Yükseköğretimin Yönetimi, Eğitim Politikaları, Karşılaştırmalı Eğitim Yönetimi, Güncel Eğitim Bilimleri ve diğer başlıklarda kitapları bulunmaktadır. Yüksek Lisans, doktora dersleri vermekte, tez yönetmekte, yurtdışı ve yurtiçi bilimsel dergilerde hakemlik ve editör kurulu üyeliği yapmaktadır. Fakülte Yönetim Kurulu üyeliği, Üniversite Senato Üyeliği, Dekan Yardımcılığı, Farabi Koordinatörlüğü, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı Başkanlığı, Eğitim Bilimleri Bölüm Başkanlığı, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü görevlerinde bulunmuştur. Pek çok kamu kurumuna konferans, seminer vermiş, bilimsel ödüllere aday gösterilmiş, teşvik desteği ve atıf ödülü almıştır. Ülkemizin yanı sıra ABD, Kanada, İngiltere, Avustralya, İsveç, Çin, Japonya vb. ülkelerde yayımlanmış ve/veya sunulmuş iki yüzden fazla bildiri, makale ve kitap bölümü bulunmaktadır. Çeşitli ülkelerde ve ülkemiz literatüründe çalışmalarına yüksek düzeyde atıfta bulunulmuştur. İngilizce bilmektedir, evli ve üç çocuk annesidir. Dr. Ali Yıldız: Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi İngilizce Öğretmenliği Bölümü'nden mezun olmuş; aynı üniversitede Kültürel Çalışmalar (Cultural Studies) alanında yüksek lisans ve Eğitim Yönetimi ve Denetimi bilim dalında doktora eğitimini tamamlamıştır. Akademik ve mesleki kariyerine 1998 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu'nda başlamıştır. Çalışmalarını aynı kurumda sürdürmektedir. Araştırma alanları sosyal ve beşerî bilimler, eğitim, okul yöneticiliği ve eğitim denetimi üzerine yoğunlaşmaktadır.

Kitabın Amacı ve Kapsamı

Bu eser, Finlandiya eğitim sisteminin uluslararası ölçekte elde ettiği başarının arka planını, özellikle PISA sonuçları bağlamında çözümlemeyi ve bu başarıyı mümkün kılan temel dinamikleri ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda kitap, Finlandiya'nın tarihsel gelişim sürecinden başlayarak eğitimde gerçekleştirilen yapısal reformları, eşitlik temelli politika anlayışını, öğretmen eğitimi sistemini ve öğretmen profesyonelliğini çok yönlü bir biçimde incelemektedir. Eser, Finlandiya örneğini yalnızca betimlemekle sınırlı kalmayıp bu modeli Türkiye'nin eğitim sistemiyle karşılaştırmalı ve eleştirel olarak analiz ederek iki ülke arasındaki farklılıkları öğretmen eğitimi, okul yapısı ve eğitim politikaları çerçevesinde tartışmakta; buradan hareketle Türk eğitim sistemi için çıkarılabilecek dersleri ortaya koymaktadır.

1. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Orcid id: 0009-0009-9208-8663

Giriş

Pisa Bağlamında Finlandiya Eğitim Sistemi ve Öğretmen Eğitimi adlı eserin giriş bölümü, çalışmanın kuramsal çerçevesini iki temel eksen üzerinden yapılandırmaktadır: Finlandiya'nın PISA bağlamındaki konumu ve Türkiye'nin bu sınavlardaki performansı. Ayşen Bakioğlu ve Ali Yıldız öncelikle OECD'nin (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü) 1961'den itibaren eğitim göstergeleri aracılığıyla üye ülkelerin kalkınma süreçlerine yön verdiğini, 1980'lerden sonra ise veri temelli politika üretiminde belirleyici bir aktör hâline geldiğini vurgulamakta; hazırlıkları 1997'de başlayıp ilk uygulaması 2000 yılında gerçekleştirilen PISA'nın üç yıllık döngülerle okuma, matematik ve fen okuryazarlığını ölçtüğünü ve yeterlik düzeylerini 1'den 6'ya kadar kademelendirdiğini belirtmektedir. Giriş bölümünde PISA'nın yalnızca teknik bir değerlendirme aracı olmadığı, aynı zamanda ulusal eğitim politikalarını etkileyen güçlü bir yönetim mekanizması işlevi gördüğü ifade edilmekte; "gerçek yaşam becerisi" kavramının kültürel bağlamdan bağımsız biçimde tanımlanmasının tartışmalı yönlerine dikkat çekilerek ölçme paradigmasına eleştirel bir yaklaşım geliştirilmektedir. Bu kuramsal arka planın ardından Finlandiya'nın tarihsel ve yapısal özellikleri ele alınmakta; ülkenin uzun süre İsveç ve Rusya egemenliği altında kaldığı, özellikle 1960-1970'li yıllarda aldığı reform kararlarıyla eşitlik ve niteliği merkeze alan bir eğitim sistemi inşa ettiği belirtilmektedir. Giriş bölümünde ayrıca Türkiye'nin PISA'daki durumu tartışılmaktadır. Bu çerçevede eser, Finlandiya'nın dikkat çekici başarısının arkasındaki dinamikleri ortaya koymayı ve özellikle temel eğitimde dönüşüm yaratan üç temel faktörü, "öğretmen ve idareci niteliği, öğretmen eğitimi sistemi ve okul yapısı" Türkiye ile karşılaştırmalı olarak incelemeyi amaçlamaktadır. Böylece giriş bölümü, Finlandiya örneğinin Türk eğitim sistemi açısından yalnızca bir "başarı hikâyesi" değil, yapısal dönüşüm için analitik bir referans noktası olarak değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koyarak eserin karşılaştırmalı ve eleştirel yönünü temellendirmektedir.

2. Bölüm: Temel Eğitime Yönelik Uluslararası Sınavlar

Eserin bu bölümü, temel eğitime yönelik uluslararası sınavları karşılaştırmalı bir perspektifle ele alarak eğitim sistemlerinin küresel ölçekte nasıl değerlendirildiğini tartışmaya açmaktadır. Bölümün çıkış noktası dikkat çekicidir: Bir ülkenin eğitim kültürünün özgün niteliği, ancak dışarıdan ve karşılaştırmalı bir bakışla daha net biçimde anlaşılabilir. Bu yaklaşım, bölümün kuramsal yönünü güçlendirmekte ve uluslararası değerlendirmeleri yalnızca teknik ölçme araçları olarak değil, eğitim kültürlerini görünür kılan araçlar olarak konumlandırmaktadır. Yazarlar, uluslararası öğrenci değerlendirmeleri alanında öne çıkan iki temel kuruma dikkat çekmektedir: Merkezi ABD'de bulunan Uluslararası Eğitim Değerlendirmeleri (IEA) ve merkezi Paris'te bulunan OECD. IEA'nın ilkokuldan lise son sınıfa kadar farklı eğitim kademelerine yönelik sınavlar geliştirdiği ve belirli aralıklarla uyguladığı belirtilmektedir. Bu kapsamda en bilinen çalışmalardan biri TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study) olarak anılmaktadır. OECD'nin ise uluslararası ölçekte en bilinen ve en etkili değerlendirme çalışmasının PISA (Programme for International Student Assessment) olduğu ifade edilmektedir. Bölümde TIMSS ve PISA arasındaki temel farklar açıklayıcı bir biçimde ortaya konulmaktadır. Yazarlar, uluslararası sınavları yalnızca ölçme-değerlendirme araçları olarak değil, aynı zamanda eğitim politikalarını yönlendiren küresel referans çerçeveleri olarak ele almakta ve bu doğrultuda eserin ilerleyen bölümlerinde yapılacak Finlandiya-Türkiye karşılaştırması için kavramsal bir zemin oluşturmaktadır.

3. Bölüm: Bütün PISA Döngülerine Göre Türkiye ve Finlandiya'nın Durumu

Eserin bu bölümü, Türkiye ve Finlandiya'nın PISA döngülerine göre performansları bütüncül bir karşılaştırma çerçevesinde ele alınmaktadır. Türkiye'nin PISA uygulamalarına 2003 yılında katılmaya başlaması (MEB, 2019, s.10) nedeniyle analizler, 2003, 2006, 2009 ve 2012 döngüleriyle sınırlandırılmış; kitabın basım yılı dolayısıyla sonraki döngüler (2015, 2018, 2022) kapsam dışında kalmıştır. Bu bölüm genel olarak değerlendirildiğinde, yazarların PISA verilerini salt sıralama bilgisi olarak sunmakla yetinmeyip ülkeler arası performans farklılıklarını yapısal ve sistemsel unsurlarla ilişkilendirmeye zemin hazırladığı görülmektedir. PISA döngülerinde Finlandiya'nın istikrarlı başarısı ile Türkiye'nin dalgalı fakat sınırlı artış gösteren performansı arasındaki fark, eserin ilerleyen bölümlerinde ele alınacak öğretmen eğitimi, okul yapısı ve eğitim politikaları tartışmaları için analitik bir dayanak oluşturmaktadır.

4. Bölüm: Uluslararası Bir Proje Olarak PISA'ya Kapsamlı Bir Bakış

Eserin bu bölümü, PISA'yı yalnızca 15 yaş grubundaki öğrencilere uygulanan uluslararası bir test olarak değil, çok katmanlı bir yönetim ve politika aracı olarak ele almaktadır. Bölümde özellikle OECD'nin eğitim alanında hukuki bağlayıcılığı olmamasına rağmen PISA aracılığıyla ulusal eğitim politikaları üzerinde önemli bir etki gücü oluşturduğu vurgulanmakta; hükümetlerin kamuoyuna "neyin işe yaradığına" dair kanıt sunma ihtiyacının PISA'yı güçlü bir siyasal enstrümana dönüştürdüğü belirtilmektedir. Bu yönüyle PISA, yalnızca bir araştırma çalışması değil, aynı zamanda politika önerileri içeren ve küresel ölçekte karşılaştırmalı performans göstergeleri üreten bir araç olarak konumlandırılmaktadır. Bununla birlikte bölümün son kısmında, PISA sonuçlarının medya ve politik aktörler tarafından bağlamından koparılarak araçsallaştırılmasının çeşitli sorunlara yol açtığı ve sınavın farklı politik görüşleri desteklemek amacıyla kullanılabilirdiği yönündeki eleştiriler ele alınmaktadır. Böylece bölüm, PISA'yı yalnızca performans sıralamalarına indirgemeyen; onu küresel eğitim yönetimi, politika üretimi ve kamusal algı bağlamında tartışan eleştirel ve bütüncül bir çerçeve sunmaktadır.

5. Bölüm: Finlandiya'nın PISA Başarisinin Ardında Yatan Faktörler

Eserin bu bölümü, Finlandiya'nın PISA'daki yüksek başarısının arkasında yer alan çok boyutlu faktörleri ele almaktadır. Finlandiya'nın bu başarıya kısa sürede ulaşmadığı, uzun yıllara yayılan eğitim politikalarının ve sistemli reformların sonucu olarak ortaya çıktığı vurgulanmaktadır. Özellikle PISA 2000'de elde edilen başarı tek bir nedene bağlanmamakta; okuma, matematik ve fen alanlarındaki performansı etkileyen çeşitli yapısal ve kültürel unsurların birlikte değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmektedir. Finlandiya'nın PISA başarısını daha ayrıntılı incelemek amacıyla Helsinki Üniversitesi tarafından yürütülen bir proje kapsamında yaklaşık kırk araştırmacının katkısıyla hazırlanan çalışmada başarıyı açıklayan faktörler, öğretmen ve öğretmen eğitimi, okul ve müfredat ile diğer faktörler (LUMA gibi destekleyici projeler) olmak üzere üç temel başlık altında ele alınmıştır. Bununla birlikte bölümde Finlandiya eğitim sisteminin gelecekte karşılaşılabileceği bazı sorunlara da değinilmekte; özellikle artan göçmen öğrenci sayısı ve kültürel çeşitliliğin eşitlik temelli eğitim yapısı açısından yeni zorluklar yaratabileceği belirtilmektedir.

6. Bölüm: Finlandiya Eğitim Sistemi

Eserin bu bölümü, Finlandiya eğitim sisteminin temel yapısını ve işleyişini ayrıntılı biçimde ele almaktadır. Bu bölümde Finlandiya'da eğitim politikalarının rekabetten çok iş birliği ve eşitlik ilkeleri üzerine kurulduğu; okul öncesinden üniversiteye ve lisansüstü eğitime kadar uzanan eğitim sürecinin büyük ölçüde ücretsiz olduğu ve devlet ile yerel yönetimler tarafından finanse edildiği vurgulanmaktadır. Bölümün son kısmında Finlandiya ve ABD'nin temel eğitim sistemleri karşılaştırmalı olarak ele alınmakta; okul öncesi eğitimin süresi ve ilkokul yapısının iki ülkede benzer olduğu ancak sınav uygulamaları, ders kitapları, sınıf içi uygulamalar ve eğitim yönetmelikleri açısından önemli farklılıklar bulunduğu belirtilmektedir.

7. Bölüm: Finlandiya Eğitim Sistemi ve Reformlar

Eserin bu bölümü, Finlandiya eğitim sisteminde gerçekleştirilen reform süreçlerini detaylı biçimde ele almakta ve özellikle 1960'lı yıllarda uygulamaya konulan çok amaçlı okul reformuna odaklanmaktadır. II. Dünya Savaşı sonrasında hayata geçirilen bu reform, Finlandiya'daki en kapsamlı eğitim girişimlerinden biri olarak değerlendirilmektedir. Finlandiya'nın eğitim politikası bağlamı, ülkenin güçlü işbirliği kültürünü yansıtmaktadır. Merkezi hükümet genel stratejiler ve çerçeveyi belirlerken, yerel yönetimler ve okullar topluluk ihtiyaçlarına uygun politikalar geliştirme konusunda önemli ölçüde özerklik elde etmektedir (Al-Thani, 2024, s.7). Dolayısıyla bu yapı, Finlandiya eğitim reformlarının yalnızca yapısal değişimleri değil, aynı zamanda öğretmen özerkliği, yerel karar alma ve işbirliğine dayalı yönetim anlayışını da güçlendirdiğini göstermektedir.

8. Bölüm: Finlandiya’da Öğretmen Eğitimi

Eserin bu bölümü, Finlandiya’da öğretmenlik mesleğinin 1971 reformuyla ilkökul ve ortaöğretim öğretmen yetiştirme süreçlerinin üniversite bünyesinde birleştirilmesi ve 1979-1980 yıllarından itibaren yüksek lisans derecesinin zorunlu kılınmasıyla geçirdiği köklü yapısal dönüşümü temel almaktadır. Sistemin başarısındaki en belirleyici faktörlerden biri olan yüksek seçicilik düzeyinin öğretmenlik programlarına başvuran adayların sadece %10-15’inin kabul edilmesini sağladığı vurgulanmaktadır. Son olarak, 1996 tarihli SIGMA Raporu (Support for Improvement in Governance and Management-Yönetişim ve Yönetimi Geliştirmek için Destek) ve 1990’lı yıllarda gerçekleştirilen kapsamlı dış değerlendirmeler, kuramsal hazırlık ile okul uygulamaları arasındaki entegrasyonu pekiştirerek sistemin dinamik bir yapı içerisinde sürekli iyileştirilmesini ve akademik niteliğinin korunmasını sağladığı belirtilmektedir.

9. Bölüm: Finlandiya’da Öğretmen Eğitimi ve Statüsü

Eserin bu bölümü, Finlandiya’da öğretmen eğitimi ve öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsünü ele almaktadır. Bölümde Finlandiya’nın uluslararası eğitim başarısında nitelikli öğretmenlerin belirleyici bir rol oynadığı vurgulanmakta; özellikle sınıf öğretmenliğinin ülkede oldukça saygın ve popüler bir meslek olarak görüldüğü ifade edilmektedir. Öğretmen eğitimine önemli ölçüde kaynak ayrıldığı ve toplumun öğretmenlerin mesleki yeterliliklerine büyük ölçüde güvendiği belirtilirken, öğretmenlerin yalnızca bilgi aktaran kişiler değil aynı zamanda eğitim alanında uzman profesyoneller olarak değerlendirildiği aktarılmaktadır. Ayrıca her üniversitenin bünyesinde yer alan öğretmen eğitimi okullarından bahsedilmektedir. Gençlerin öğretmenlik mesleğine yönelmesinde yüksek ücretlerden ziyade mesleğin sahip olduğu toplumsal saygınlık, mesleki özerklik ve topluma hizmet etme anlayışının etkili olduğu vurgulanmaktadır. Bölümün sonunda ise Finlandiya eğitim sisteminin gelecekte karşılaşılabileceği politika sorunlarına değinilmekte ve Finlandiya’nın eğitim başarısından çıkarılabilecek dersler tartışılmaktadır.

10. Bölüm: Finlandiya’da Araştırma Odaklı Öğretmen Eğitime Yönelik Kuramsal Bir Çerçeve

Eserin bu bölümü, Finlandiya’da araştırma odaklı öğretmen eğitime ilişkin kuramsal çerçeveyi ele almaktadır. Araştırma odaklı öğretmen eğitimi iki temel aşama üzerinden açıklanmaktadır: Bunlardan ilki, öğretmen adaylarının öğretme süreçlerine ilişkin günlük uygulamalarda ustalaşmalarını içeren “temel düzey”, diğeri ise bireyin kendi pedagojik kararları üzerine düşünmesini ve mesleki uygulamalarını biliş ötesi bir bakış açısıyla değerlendirmesini ifade eden “genel düzey”dir. Bu nedenle araştırma odaklı öğretmen eğitiminin temel düzeyden genel düzeye doğru ilerleyen kesintisiz bir süreç olarak ele alınması gerektiği vurgulanmaktadır. Bölümde ayrıca bu yaklaşımın uygulama biçimlerinden biri olarak multimode programdan söz edilmekte; yüz yüze eğitim, çevrim içi öğrenme ve bireysel çalışma gibi farklı öğrenme biçimlerinin bir arada kullanıldığı bu modelin karma eğitim anlayışının bir varyasyonu olarak değerlendirilebileceği belirtilmektedir. Araştırma temelli düşünmenin gelişebilmesi için araştırma faaliyetleri ile uygulamanın sürekli bir etkileşim içinde olması gerektiği de programın temel ilkelerinden biri olarak ifade edilmektedir. Bölümde araştırma içeriğinin önemine de değinilmekte; eğitim psikolojisi ile öğretim ilke ve yöntemlerinin Finlandiya öğretmen eğitiminin gelişiminde önemli bir rol oynadığı, buna karşılık eğitim sosyolojisinin öğretmen eğitimi sağlayan üniversitelerin araştırma etkinliklerinde görece daha sınırlı bir yer tuttuğu ifade edilmektedir. Son olarak öğretmen eğitiminde öğretim ve araştırma faaliyetlerinin finansmanının büyük ölçüde üniversitelerin temel finansman modeli aracılığıyla karşılandığı belirtilmektedir.

11. Bölüm: Finlandiya’da Üniversite ve Öğretmenlik Uygulama Okulları Arasındaki İlişkiler

Eserin bu bölümünde Finlandiya’da üniversiteler ile öğretmenlik uygulama okulları arasındaki ilişkileri ele alınmaktadır. Bu okulların öğretmen eğitimi süreci kapsamında yer alan, üniversitelerde yürütülen araştırma faaliyetleri ile öğretim uygulamalarını bütünleştiren kurumlar olduğu vurgulanmaktadır. Bu çerçevede Jyväskylä Üniversitesi’ne bağlı bir uygulama okulunda 7. sınıf matematik dersinde gerçekleştirilen bir vaka çalışması örnek olarak sunulmaktadır. Bölümde ayrıca aday öğretmenlerin öğretim sürecine aşinalık kazanmaları amacıyla beden eğitimi, el sanatları ve müzik gibi dersler dışında öğretimin büyük ölçüde ders

kitapları temel alınarak yürütüldüğü ve ders kitaplarının sağladığı pedagojik katkılar ile öğretim sürecine sunduğu avantajlar ayrıntılı biçimde ele alınmaktadır.

12. Bölüm: Avrupa Öğretmen Eğitimine Yeni Yaklaşımlar

Eserin bu bölümü, Avrupa'da öğretmen eğitime yönelik yeni yaklaşımları ele almakta olup bu bağlamda eğitim sistemlerinin büyük ölçüde piyasa koşulları ile Avrupa Birliği politikaları çerçevesinde şekillendiğini vurgulamaktadır. Bölümde, geçmişte ülkelerin eğitim sistemlerinin daha çok kendi iç dinamikleriyle sınırlı kaldığı, ancak günümüzde küreselleşmenin etkisiyle bir ülkede gerçekleştirilen eğitim reformlarının diğer ülkelerde de dikkatle takip edildiği ve etkiler yarattığı ifade edilmektedir. Ek olarak Avrupa ülkelerinde öğretmen eğitimi alanında öne çıkan beş temel eğilim; profesyonellik, araştırma temelli yaklaşım, feminenlik, gelenek-görenek ve küreselleşme kavramları üzerinden tartışılmaktadır. Söz konusu eğilimler, sosyal demokrat ve neoliberal politikalar bağlamında eleştirel bir bakış açısıyla incelenmekte ve öğretmen eğitiminin dönüşümünde bu ideolojik yönelimlerin etkisi sorgulanmaktadır. Bununla birlikte yazarların Finlandiya'da öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimine ilişkin bilgi sunacaklarını ifade etmelerine rağmen bu konunun ele alınmadığı dikkat çekmektedir (s.172). Bölümün sonunda ise Finlandiyalı ve İngiliz öğretmenler, motivasyon ve öz yeterlilik inançları açısından karşılaştırılmakta ve iki ülke arasındaki farklılıklar ortaya konulmaktadır.

13. Bölüm: Öğretmen Profesyonelliğine Küresel Ölçekte Yeni Yaklaşımlar

Eserin bu bölümü, öğretmen profesyonelliğine ilişkin küresel ölçekteki yeni yaklaşımları ele almakta ve öğretmenleri eğitimin niteliğini artıran temel aktörler olarak konumlandırmaktadır. Bu bağlamda öğretmenler bir değişim aracı olarak Fullan (1993)'ün belirttiği dört temel kapasite olarak "bireysel vizyon inşası", "araştırma", "ustalık" ve "işbirliği", öğretmenlerin mesleki gelişimini güçlendiren unsurlar olarak değerlendirilmektedir. Ek olarak öğretmenlik, aktivist öğretme mesleği olarak sosyal kapital, bağlılık, kolektif eylem, dönüştürücü politika ve stratejik duruş kavramlarıyla incelenmektedir. Finlandiya'da ise öğretmen profesyonelliği beş ana faktörle açıklanmaktadır: Öğretmen ve eğitime saygı, geniş öğretmen özerkliği, çok yönlü öğretmen işlevleri, araştırma temelli öğretim ve öğrenme güçlüklerinin aşılmasında uzmanlığın rolü. Ayrıca bölümde, İstanbul Avcılar'da 20 katılımcıyla gerçekleştirilen bir araştırma örneği üzerinden Finlandiya'nın PISA başarısını etkileyen faktörler bağlamında Türkiye'nin düşük performansı analiz edilmektedir. Bu araştırmada dikkat çekici bulgular sunulmakta ve araştırmacılar ile uygulayıcılara yönelik öneriler aktarılmaktadır.

Değerlendirme ve Sonuç

Bu eser, Finlandiya eğitim sistemini tarihsel, yapısal ve pedagojik boyutlarıyla kapsamlı bir biçimde ele alarak karşılaştırmalı eğitim alanına önemli katkılar sunmaktadır. Kitap, özellikle PISA sonuçları üzerinden Finlandiya'nın uluslararası başarılarının ardındaki temel faktörleri çözümlenmekte ve uluslararası sınavların yalnızca ölçme-değerlendirme aracı değil, aynı zamanda eğitim politikalarını yönlendiren küresel bir referans çerçevesi olarak işlev gördüğünü vurgulamaktadır. Eser, Finlandiya'nın başarısını öğretmen yetiştirme süreçleri, eşitlik, güven, eğitim denetimi ve kültürel yapı gibi çok boyutlu unsurlarla ilişkilendirirken Türkiye'nin PISA sınavlarındaki düşük performansını açıklamak için somut karşılaştırmalar sunmaktadır. Bu yaklaşım, okuyucuya yalnızca istatistiksel veriler sağlamamakta, aynı zamanda eğitim sistemlerinin yapısal ve politik bağlamlarını derinlemesine kavrama imkânı tanımaktadır. Ayrıca kitap, artan göçmen öğrenci nüfusu, kültürel çeşitlilik ve dijital öğrenme ortamları gibi geleceğe dönük zorlukları da tartışmakta ve öğretmen eğitimi ile eğitim politikaları alanında yeni araştırmalar için öneriler ortaya koymaktadır. Finlandiya eğitim sistemini kapsamlı biçimde analiz eden çalışma, Türkiye'nin eğitim sistemini anlamak ve geliştirmek için gerekli stratejik ve kavramsal perspektifi sağlaması bakımından özellikle değer taşımaktadır. Bu yönüyle eser, yazar(lar)ın eğitim yönetimi ve öğretmen yetiştirme alanındaki önceki çalışmalarının devamı niteliğinde olmakla birlikte, karşılaştırmalı bakış açısını merkeze alması ve Finlandiya örneğini PISA bağlamında sistematik biçimde analiz etmesi bakımından yazar(lar)ın akademik üretimi içinde özgün

ve tamamlayıcı bir konumda yer almaktadır. Eser, hem eğitim politikası geliştirenler hem de öğretmen yetiştirme süreçlerini inceleyen araştırmacılar için rehber niteliğinde olup uluslararası karşılaştırmalı eğitim çalışmalarında referans olarak değerlendirilebilecek bir kaynak olarak öne çıkmaktadır.

Kaynakça

Al-Thani, G. (2024). Comparative analysis of stakeholder integration in education policy making: case studies of Singapore and Finland. *Societies*, 14(7), 104.

MEB (2019). *PISA 2018 Türkiye ön raporu*. Eğitim Analiz ve Değerlendirme Raporları Serisi, No:10, Ankara.